

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : एप्रिल/मे- २०२६

प्रथम वर्ष

सत्र – १

विषय:- निसर्गोपचार (BAYH-23-107)

दिनांक : ०७/०५/२०२६

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) कोणत्याही दोन पाश्चात्य शास्त्रज्ञांबद्दल लिहा.
 - २) 'सर्व रोग एक असून त्याचे कारण एक व चिकित्सा देखील एकच आहे' सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ३) निसर्गोपचारातील पंचमहाभूतांची सविस्तर माहिती लिहा.
 - ४) राम नामाने रोग निवारण कसे होते ?
 - ५) श्वासोच्छवासाचे अवयव सविस्तर लिहा.
 - ६) पाण्याचे उपयोग सविस्तर लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) प्राकृतिक चिकित्सेच्या ज्ञासाची कारणे लिहा.
 - २) कोणत्याही एका भारतीय शास्त्रज्ञाबद्दल लिहा.
 - ३) चिकित्सा रोगाची नसून शरीराची आहे स्पष्ट करा.
 - ४) मातीचे प्रकार लिहा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) निसर्ग हाच एक महान वैद्य
 - २) महत्त्व चिकित्सा
 - ३) उपवासाचे प्रकार
 - ४) पाण्याचे प्रकार

Translation in English

Sub: Naturopathy (BAYH-23-107)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four)

(40)

- 1) Write about any two Western scientists/pioneers.
- 2) Elaborate on: All diseases are one, their cause is one, and the treatment is also one.
- 3) Write detailed information about the Panchamahabhutas (Five Great Elements) in Naturopathy.
- 4) How are diseases cured by chanting the name of Ram (Ramanama)?
- 5) Write in detail about the organs of respiration.
- 6) Write in detail about the uses/benefits of water.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two)

(10)

- 1) Write the reasons for the decline of Naturopathy (Prakrutik Chikitsa).
- 2) Write about any one Indian scientist/pioneer.
- 3) Explain: The treatment is not of the disease, but of the body.
- 4) Write about the types of soil (used in therapy).

Q.3. Write short notes. (Any Two)

(10)

- 1) Nature is the only Great Physician
 - 2) Mahat-tatva Chikitsa
 - 3) Types of Fasting.
 - 4) Types of Water.
-